

L a u d á c i ó

Magyar Örökség-díj kitüntetésre Dr. Grezsa Ferenc (1932-1991) számára

A lexikon-szócikk tömörségével szólva is sokoldalú és kiemelkedő életút az övé, szervesen épülő, következetes és gazdag. Kisteleken indul a pálya (éppen nem szédítő karrier ígéretével), lesz középiskolai tanár és igazgató Hódmezővásárhelyen, főiskolai, majd egyetemi tanszékvezető tanár Szegeden. Már fiatalon sokak által becsült kritikus, irodalomtörténész, utóbb kandidátus, aztán a tudományok doktora, jeles, országos tekintélyű professzor. Mindemellett a *Kincskereső* főszerkesztője, József Attila-díjas, az Alföld- és a Tiszatáj-díj és más elismerések kitüntették, a Juhász Gyula kritikai és a Németh László életmű kiadás szerkesztője stb.

E felsorolás azonban nem adja vissza az életmű számtalan elemű, mindennapi apróságoktól országos nagy ügyekig terjedő folyamatait, aminek köszönhetően (kedves írója, Németh László kifejezésével) maga az ember vált remekművé. Ahogy egyazon buzgalommal középiskolás diákja kezdő novelláját javítgatta és Németh László özvegyének első számú segítője, bizalmasa volt a hagyaték méltó gondozásában. Ahogy a Bethlen Gimnázium minden ügyét szívében viselte a pályázatoktól, a tagozatoktól az évkönyv szerkesztéséig. Írott életművére (elég pályakezdő, Juhász Gyula indulását bemutató kismonográfiáját, több tanulmánykötetét, három, időrendben Németh László munkásságát feldolgozó monográfiáját említeni, valamint több száz kritikáját, tanulmányát) és szervező tevékenységére az 1970-es, 1980-as évek nemzeti, népi ellenzékének legkiválóbbjai figyeltek fel (Czine Mihály, Csoóri Sándor), s vállalták küzdő társukul.

Mindehhez egy vonzó, szerény, komoly személyiség tartozott. Okosan, tapintatosan vitt diadalra reménytelennek látszó ügyeket. Tárlatok, szövegkiadások, tehetséges és jó szellemű emberek ügyében fáradhatatlan volt, erős nemzeti elkötelezettsége nem szólamokban, hanem szilárd felelősségben és a hűség vállalásában nyilatkozott meg. Vásárhelyt fiatal tanár korában szerette meg. Nem hirdette, hanem bizonyította: országos ügyekben azt szabad komolyan venni, akit közvetlen környezetéhez, a táj és a föld népének sorsához, történelméhez ezer szállal köt a kötelességérzet, a sorsvállalás.

A Németh László életműben felmutatott (máig érvényes és nélkülözhetetlen) lényeg: „a magyar kultúra műhelyeit óvni a nacionalista kérkedés és a nemzeti közömbösség szétoldó megalkuvásától.” Grezsát egy áldozatos, de mégis diadalmas életnek, Németh László életének pátosza ihleti. És valóban azonosulni tud, igen magas szinten Németh programjával: az emberi és közösségi üdvösségügy szolgálatával.

Halála után a Grezsa Ferenc iránt nem csökkenő ragaszkodás nem pusztán egy kiváló személyiségnek és egy maradandó életműnek szól, hanem a nemzeti értékrendű magyar kultúra szolgálatának, a magyarság szellemi és erkölcsi felemelkedésének.

2016. december 17

Imre László irodalomtörténész,
az MTA rendes tagja